

HAFNASAMBAND ÍSLANDS

Nefndasvið Alþingis
b.t. Umhverfis og samgöngunefndar
Kirkjustræti
101 Reykjavík

Reykjavík 29. september 2014

1409065HA VRH
Málalykill: 613

Efni: Umsögn hafnasambandsins um frumvarp til laga um mat á umhverfisáhrifum

Þann 25. september sl. barst Hafnasambandi Íslands tölvupóstur frá nefndasviði Alþingis þar sem óskað var eftir umsögn um frumvarp til laga um mat á umhverfisáhrifum (fjölgun tilkynningarskyldra framkvæmda, EES-reglur), 53. mál. Eins og kemur fram í tölvupóstinum er einungis um að ræða litlar efnislegar breytingar frá því frumvarpi sem lagt var fram á 143. löggjafarþingi. Umsögn Hafnasambands Íslands er því óbreytt frá því að fyrri frumvörp um sama efni voru lögð fram.

Stjórn Hafnasambands Íslands gerir eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið:

Með frumvarpinu er verið að fjölga þeim málum sem taka skal til umfjöllunar í formi tilkynninga til Skipulagsstofnunar sem tekur síðan ákvörðun um matsskyldu framkvæmda. Markmið frumvarpsins er því að ákvarðanataka um fleiri framkvæmdir sem haft geta í för með sér umhverfisáhrif verði upplýstari og betur komið á framfæri við almenning en nú er. Á hinn bóginn verður að hafa í huga að fjölgun smærri framkvæmda sem falla undir lögin veldur auknum kostnaði og mögulegum töfum á því að framkvæmdir geti hafist. Er óhjákvæmilegt að tryggja að sú stjórnsýsla sem fjallar um þessi mál verði í stakk búin að leysa verkefnin með viðunandi hætti. Á það er því bent að þessum breytingum á lögum um mat á umhverfisáhrifum mun fylgja aukið álag á helstu umsagnaraðila og sveitarfélög.

Gera verður þá kröfu að markmið slíkra íþyngjandi lagabreytinga sé skýrt en að álitni HÍ skortir nokkuð á að það skilyrði sé uppfyllt. Skal í því sambandi bent á að á undanförunum árum hefur mjög lágt hlutfall framkvæmda sem tilkynntar hafa verið til Skipulagsstofnunar á grundvelli II. viðauka við lög um mat á umhverfisáhrifum verið úrskurðaðar matsskyldar. Bendir sú tölfræði frekar til þess að ástæða sé til þess að draga úr tilkynningarskyldu heldur en að fjölga tilkynningum til Skipulagsstofnunar, eins og lagt er til í frumvarpinu. Varðandi atriði sem lúta að hafnarmannvirkjum í frumvarpinu er bent á eftirfarandi þætti í 9. grein frumvarpsins sem lítur að 1. viðauka:

- Í lið 10.11 er fjallað um hafnir (viðskiptahafnir, skipgengar vatnaleiðir og innhafnir) sem skip stærra en 1.350 tonn geti siglt um og kveðið á um matsskyldu framkvæmd. Sú skilgreining sem lögð er til grundvallar varðandi stærð skipa er löngu orðin úrelt. Í raun felst í þessu ákvæði að allar hafnarframkvæmdir eru matsskyldar hvort sem að um nýja hafnargerð er að ræða eða endurnýjun eldri hafnarmannvirkja.

- Í frumvarpinu felst m.a. sú breyting að allar hafnaframkvæmdir, aðrar en þær sem eru matsskyldar verða gerðar tilkynningarskyldar. Ekki verður séð að gerður sé greinarmunur á framkvæmdum í höfnum sem þegar eru til staðar á Íslandi og nýjum höfnum. Við gerð viðlegumannvirkja innan þeirra hafnarsvæða sem þegar eru á skipulagi sem hafnarsvæði er mikilvægt að taka tillit til þeirrar starfsemi sem þegar er til staðar og undanskilja þær framkvæmdir umhverfismati, nema sérstakar aðstæður kalli á slíkt. Eðlilegt er hins vegar að ný hafnarsvæði og tilheyrandi viðlegumannvirki lúti umhverfismati.
- Í frumvarpinu eru hafnaframkvæmdir ekki flokkaðar eftir afnotum, stærð og/eða umfangi framkvæmda. Eðlilegt er að skilgreina stærð mannvirkis og umfang framkvæmdar líkt og þau mörk sem sett eru varðandi flugvelli svo dæmi sé tekið. Ákvæðið ætti aðeins að taka til nýrra hafna sem væru með yfir 100 metra bakka og e.t.v. grjótvörn svo dæmi sé tekið.
- Í viðaukanum eru ferjulægi undanskilin umhverfismati. Oftast eru viðlegumannvirki ferja innan skipulagðra hafnarsvæða og stærðir ferja yfir þeim mörkum sem tilgreind eru. Því er eðlilegt að uppbygging viðlegumannvirkja innan hafna sem nú þegar eru starfandi falli utan umhverfismatskyldu.

Á síðustu árum hefur regluverk varðandi byggingu hafnarmannvirkja, dýpkanir og uppbyggingu baklands hafna tekið miklum breytingum. Um flest er undirbúningur framkvæmda vandaðri en áður var. Mikilvægt er hins vegar að ganga ekki of langt við setningu laga og reglugerða varðandi gerð nauðsynlegra hafnarmannvirkja innan þeirra hafnarsvæða sem þegar eru fyrir hendi. Mikilvægt er að innan þeirra svæða sé á sjó og landi unnt að vinna að framkvæmdum innan skynsamlegs undirbúningstíma og án verulegra hindrana. Slíkt er mikilvægt til þess að geta brugðist við nauðsynlegri þróun í stærðum skipa og djúpristu, sem aftur er forsenda atvinnustarfsemi á landi. Uppbygging hafna og þróun hafnaraðstöðu er langtímaverkefni sem jafnan þarf að aðlaga nýjum og auknum kröfum sem fylgja þróun sjávarútvegs og flutningastarfsemi, jafnt hér á landi og erlendis.

Stjórn Hafnasambands Íslands vekur athygli Alþingis á rannsókn sem unnin var í Háskólanum í Reykjavík af þeim Ásdísi Hlökk Theodórsdóttur og Sigbirni Þór Birgissyni um *MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM – TILKYNNINGARSKYLDA Ákvarðanir um matsskyldu framkvæmda 2004-2009*. Í rannsóknarskýrslu segir m.a.:

„Umhverfisráðuneytið hefur nýverið kynnt frumvarpsdrög til breytinga á lögum um mat á umhverfisáhrifum sem ganga þvert á niðurstöður þessa rannsóknarverkefnis. Í frumvarpsdrögunum er lagt til að útvíkka verulega hvaða framkvæmdir skuli vera tilkynningarskyldar til ákvörðunar um matsskyldu.

Ekki verður séð að lagabreyting í þessa veru sé nauðsynleg til að tryggja samræmi laganna við tilskipun 85/337/EBE, né heldur að hún sé til þess fallin

að styðja markmið laganna eða stuðla að upplýstari og skilvirkari ákvarðanatöku um umhverfismál.

Hinsvegar sýna nýlegir dómar Evrópudómstólsins og túlkun framkvæmdastjórnar ESB á þeim, að þörf er á því að endurskoða þröskuldsgildi 2. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum þannig að þau fullnægi því skilyrði að taka ekki eingöngu mið af stærð framkvæmda, heldur einnig eðli þeirra og staðsetningu.“

Stjórn hafnasambandsins mælist til þess að gætt verði hófs í kröfum um umhverfismat á höfnum sem nú þegar eru starfandi samkvæmt skipulagi, en að við gerð nýrra hafna eða hafnarsvæða, sem eru yfir ákveðnum stærðarmörkum, verði gerð krafa um vandaðan undirbúning og umhverfisrannsóknir.

Virðingarfyllt
HAFNASAMBAND ÍSLANDS

Gísli Gíslason

formaður stjórnar Hafnasambands Íslands